

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, телефон 235-23-78
E-mail: info@mincult.gov.ua

№ 402/18-4/55-19 від 15.04.2019

Буткевич М.
foi+request-47742-
eff2d8ba@dostup.pravda.com.ua

Міністерство культури України розглянуло Ваш інформаційний запит (вхідний реєстраційний номер Мінкультури №Б-287/ЗПІ від 01.04.2019) щодо надання тексту експертного висновку стосовно публікацій журналістки Маргарити Бондар та надає його у додатку.

Додаток: на 5 арк.

Державний секретар

Р. КАРАНДЄЄВ

Експертний висновок стосовно публікацій журналістки Маргарити Бондар

У Міністерстві культури України розглянуто публікації громадянки Республіки Молдова Маргарити Бондарь (яка також публікується під псевдонімом Рита Войсток), які розміщені на сторінках Інтернет-видань «VECTOR: media» («veme.news»), «Журнал «Спільне» («commons.com.ua), «Украина.ру» («ukraina.ru»). За результатами розгляду повідомляємо таке.

Збройна агресія Російської Федерації проти України, зокрема, анексія Криму, розв'язання нею гібридної війни впливають на суспільну злагоду, зокрема, на міжетнічні відносини. Негативними проявами цього стали певні настрої національної нетерпимості та упередженості, інспірування та роздмухування яких є однією з складових тих стратегій, на яких здійснюється ведення гібридної (в т.ч. інформаційної) війни проти України.

Необхідно визнати, що військові дії, викликані агресією Російської Федерації проти України, та загибель внаслідок цього тисяч українських громадян, спричинили певну радикалізацію суспільства, яку ефективно використовує держава-агресор, стимулюючи та підсилюючи її, для подальшої дестабілізації України, створення напруження у суспільстві, загострення міжнаціональних відносин.

Разом із тим, глобальний трансформаційний процес породжує і засоби до упередження і нейтралізації подібних дестабілізуючих явищ, зокрема пропонує демократичні процедури захисту громадянських прав, а також утверджує систему цінностей, серед яких важливе місце належить міжнаціональній толерантності.

У нашій державі, окрім окупованих територій (частина Сходу України та АР Крим), відсутні відкриті міжнаціональні конфлікти, діють високі стандарти забезпечення прав національних меншин. Водночас вітчизняні експерти звертають увагу на наявність в українському суспільстві занепокоєння щодо можливих конфліктів на міжнаціональному ґрунті. Живильним середовищем для цих соціально-психологічних очікувань є наслідки нерозв'язаності низки проблем, а також активне поширення ЗМІ інформації про загострення міжнаціональних відносин, публікація у засобах масової інформації матеріалів із очевидними ознаками міжнаціональної нетерпимості.

У цьому контексті аналіз змісту вищезазначених друкованих матеріалів дозволяє зробити висновок про те, що рецензований матеріал містить низку очевидних положень, які формують викривлений образ сучасного українського суспільства як шовіністичного, ксенофобського та нетолерантного.

Зокрема, аналіз змісту публікацій інтернет-видань свідчить про наявність в них недостовірної інформації. Так, в статті «Вам не страшно? Нацисти ХХІ века прошли маршем по улицам города Киева», яка опублікована в інтернет-виданні «Украина.ру», зазначається, що «... в ХХІ веке, 14 октября 2018 года, в самом центре Европы, в Киеве, сотни раз отстаивавшем свою независимость, в том числе и от немецко-фашистских захватчиков, промаршировали нацисты...». (джерело – інтернет-публікація «Вам не страшно? Нацисты ХХІ века прошли маршем по улицам города Киева», інтернет-видання «Украина.ру», світлина 181-182, 189). Вищезгадана провокативна інформація не відповідає дійсності і спрямована на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації в Україні.

У заходах 14 жовтня 2018 року у м. Києві приймали участь представники українських політичних партій «Національний корпус», «Правий сектор», «Всеукраїнське об'єднання «Свобода», «Конгрес українських націоналістів» та представники громадської організації «СІЧ-С14», які мають націоналістичні погляди, проте не підпадають під загальноприйняте визначення «нацисти».

Окрім цього, в інтернет-публікації «Табор уходит в пекло: о поджогах, ненависти по этническому принципу и ромских семьях Русановских садов» зазначається, що «...существует только одна программа интеграции и защиты ромов, принятая Кабинетом Министров 11 сентября 2013 года, которая сейчас находится в практически нерабочем состоянии...» (джерело - інтернет-публікація «Табор уходит в пекло: о поджогах, ненависти по этническому принципу и ромских семьях Русановских садов», «Журнал «Спільне», «commons.com.ua», світлина 58). Вказана інформація не відповідає дійсності і явно применшує зусилля української влади у питаннях вирішення проблем ромів та захисту прав національних меншин.

Довідково

Указом Президента України від 8 квітня 2013 року № 201/2013 було прийнято Стратегію захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року після чого, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2013 року №701-р було прийнято План заходів щодо реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року.

7 листопада 2016 року під головуванням Віце-прем'єр-міністра України П.В. Розенка за інформаційно-організаційного забезпечення Мінкультури відбулося

перше засідання Міжвідомчої робочої групи з питань виконання плану заходів щодо реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року (далі – Міжвідомча робоча група).

За результатами обговорення члени Міжвідомчої робочої групи, з метою підвищення ефективності реалізації Стратегії та внесення пропозицій щодо перегляду Плану заходів з реалізації Стратегії, вирішили утворити секторальні підгрупи.

Станом на січень 2019 року, утворено та активно провадять діяльність 5 робочих груп: з питань освіти і культури; з питань житлового забезпечення; з питань соціального захисту та охорони здоров'я; з питань організаційно-інформаційного супроводження та з питань правоохоронної та міграційної діяльності.

На виконання Плану заходів з реалізації Стратегії, постійна робоча група з питань житлового забезпечення провела два виїзні засідання – 16-17 травня 2018 року до Харківської області, 5-6 вересня 2018 року до Одеської області.

5 червня 2018 року відбулося засідання постійної робочої групи з питань соціального захисту та охорони здоров'я, 10 липня 2018 року – постійної робочої групи з питань правоохоронної та міграційної діяльності.

Окрім цього, з метою забезпечення організаційної та інформаційної діяльності Міжвідомчої робочої групи з питань виконання плану заходів щодо реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року наказом Міністерства культури України від 18.04.2017 № 328 при Міністерстві утворено секретаріат Міжвідомчої робочої групи, затверджено положення про його діяльність та здійснено відбір працівників до його складу.

Наступні інтернет-публікації містять провокативну інформацію, яка може призвести до розпалювання національної, расової ворожнечі в українському суспільстві, дестабілізації суспільно-політичної ситуації в Україні:

«...Разровняют бульдозерами (представников ромської національності). Если будут упираться – давить. Похеру, мир только чище станет...», «...Были на «Вокзальной» сегодня в 6.30. Было где-то четыре стаи этих животных...», «...Гр*банный биомусор...» (джерело - інтернет-публікація «*Табор уходит в пекло: о поджогах, ненависти по этническому принципу и ромских семьях Русановских садов*», «Журнал «Спільне», «*commons.com.ua*», світлина 38-39);

«...Присоединяемся к «флешмобу» от С14 по борьбе с цыганскими паразитами в городе Киев...» (джерело - інтернет-публікація «*Табор уходит в*

пекло: о поджогах, ненависти по этническому принципу и ромских семьях Русановских садов», «Журнал «Спільне», «commons.com.ua», світлина 73);

«...посреди дачного поселка окопались цыганские вредители, которые на протяжении нескольких лет терроризируют местное население...» (джерело - інтернет-публікація «Табор уходит в пекло: о поджогах, ненависти по этническому принципу и ромских семьях Русановских садов», «Журнал «Спільне», «commons.com.ua», світлина 74);

«...«Немезида» пообещала на своем канале, что займется освобождением Русановских Садов от «цыганских паразитов» (23.04.18)...» (джерело - інтернет-публікація «Табор уходит в пекло: о поджогах, ненависти по этническому принципу и ромских семьях Русановских садов», «Журнал «Спільне», «commons.com.ua», світлина 78);

«...Свою деятельность и цель, если писать сжато, организация описывает как борьбу с «неолиберальной чумой», квір-культурой и трудовыми мигрантами. В ее задачи входит и освобождение белого украинца от тягот сожительства с альтернативными национальностями и расами, которые якобы паразитируют на труде вышеупомянутого абстрактного белого украинца. «Украина для украинцев» — их лозунг...» (джерело - інтернет-публікація «Табор уходит в пекло: о поджогах, ненависти по этническому принципу и ромских семьях Русановских садов», «Журнал «Спільне», «commons.com.ua», світлина 79);

«...Ромский лагерь. Цыганский табор. Темнокожий «сброд». Люди «третьего сорта»...» (джерело - інтернет-публікація «Табор уходит в пекло: о поджогах, ненависти по этническому принципу и ромских семьях Русановских садов», «Журнал «Спільне», «commons.com.ua», світлина 81);

«...В посте организации написано, что парк только что был очищен от «цыганской грязи»...» (джерело - інтернет-публікація «Лишили жилья 50 человек, спасли котенка: обыкновенный погром ромского лагеря», «Журнал «Спільне», «commons.com.ua», світлина 89);

«...Спасибо, ребята! я живу в Голосеево и всегда переживаю, когда гуляя по лесу, наталкиваюсь на поселения бомжей, цыган и прочих маргиналов — горы мусора, вонь и т. д. Валите этот биомусор! Жаль не доработали в 40-х годах по ним... Вши общества. Спалити, цих недолюдей...» (джерело - інтернет-публікація «Лишили жилья 50 человек, спасли котенка: обыкновенный погром ромского лагеря», «Журнал «Спільне», «commons.com.ua», світлина 93);

«...Но в один совсем не прекрасный день ваш никому не нужный дом, построенный из бревен и досок, поджигает какой-то ультраправый молодчик, настроенный на «очищение Европы от цыганского сброда»...» (джерело -

інтернет-публікація «Лишние люди: Цыганский табор в Русановских садах Киева в ожидании нападений. Фоторепортаж», інтрнет-видання «Украина.ру», «ukraina.ru», світлина 167);

«...Дело в том, что в апреле в табор наведальсь ультраправая организация «Немезида», «дабы очистить сады от цыганского мусора»...» (джерело - інтернет-публікація «Лишние люди: Цыганский табор в Русановских садах Киева в ожидании нападений. Фоторепортаж», інтрнет-видання «Украина.ру», «ukraina.ru», світлина 170);

Заслугує на увагу той факт, що М. Бондар, гіперболізуючи, дуже детально висвітлює агресивні дії невідомих радикальних осіб та дослівно їх цитує. Разом з тим, вона не звертається до правоохоронних органів України щодо припинення діяльності цих осіб та відповідного розслідування, тільки один раз виступивши в якості свідка інциденту. В інтернет-публікаціях М. Бондар вбачається зацікавленість у створенні негативного інформаційного резонансу. Таким чином, використовуючи вищеназвані публікації, робиться спроба встановити стійкий асоціативний зв'язок у читачів між радикальними угрупованнями та українським суспільством.

«...«Считая главным и решающим врагом Москву, которая фактически держала Украину в неволе, а не еврейство, я тем не менее отдаю себе отчет в неизменно вредной и враждебной роли евреев, которые помогают Москве закрепостить Украину. Поэтому я стою на позиции уничтожения евреев и целесообразности перенесения на Украину немецких методов уничтожения еврейства и исключая их ассимиляцию и т.п.»...» (джерело – інтернет-публікація «Вам не страшно? Нацисты XXI века прошли маршем по улицам города Киева», інтрнет-видання «Украина.ру», світлина 186).

Слід зазначити, що в українському науковому середовищі немає наразі єдиної думки щодо автентичності та приналежності вищезгаданого уривку Я. Стецьку, тому це питання залишається відкритим і не дозволяє трактувати його однозначно в якості аргументу для доказу думки автора.

З огляду на викладене, слід відзначити, що зміст прорецензованих інтернет-публікацій потенційно може формувати нетолерантні настрої в українському суспільстві, сприяти розпалюванню міжнаціональної ворожнечі та створення штучної напруженості у суспільно-політичній сфері.

Проведений аналіз дає підстави вважати, що зміст поданих інтернет-публікацій - «Вам не страшно? Нацисты XXI века прошли маршем по улицам города Киева», інтрнет-видання «Украина.ру»; «Табор уходит в пекло: о поджогах, ненависти по этническому принципу и ромских семьях Русановских садов», «Журнал «Спільне», «commons.com.ua»; «Лишили жилья 50 человек,

спасли котенка: обыкновенный погром ромского лагеря», «Журнал «Спільне», «commons.com.ua»; «Лишние люди: Цыганский табор в Русановских садах Киева в ожидании нападений. Фоторепортаж», інтренет-видання «Украина.ру», «ukraina.ru» – формує негативне сприйняття українського суспільства та дій української влади, загострює конфліктні ситуації, гіперболізує негативні тенденції.

Інформаційний вплив зазначених тенденційних публікацій спрямований на дестабілізацію українського суспільства, загострення соціальних протиріч і міжнаціональних стосунків та поширення негативного іміджу України.